

Papa Klement barskom arhiepiskopu

CLXXV

¹⁷⁴*Andreja, profesor iz reda Male Braće, izabira se za Barskog arhiepiskopa. Reg. god. II. ep. 105.*

Episkop Klement etc. Vrlopoštovanom bratu Andreju, Barskom arhiepiskopu, pozdrav etc. Za izvršavanje dužne pastoralne službe etc.

Naime, dok je još Barska crkva bila upražnjena zbog smrti dobro poznatog Marina, Barskog arhiepiskopa, voljeni sinovi... arhidakon i Kapitul pomenute crkve, kao što je običaj, skupljeni zajedno za buduću supstituciju pastora koju treba izvršiti, napokon poslije savjetovanja o tome kakva zamjena za pastora te crkve treba da se učini prepustili su Apostolskoj stolici, a moć, koju su imali za to, putem kompromisa sasvim su prebacili navedenoj stolici. I, moguće je da je brat Gregorije, tada Svački episkop, poslije od nekih kanonika navedene crkve izabran samovoljno za Barskog arhiepiskopa, pošto zakonski to nije smio da uradi, ipak brat Gregorije tada je Svačkom episkopatu, kao da je sasvim po zakonu, kako bi možda od takvog izbora dobio nešto za sebe, iako je ovakva resignacija, po našem nalogu, predata u ruke vrlopoštovanog brata P., episkopa Sabinenskog i voljenih naših sinova I. tit. svetih Marcelina i Petra, kardinalskog prezvitera, on je nju slobodno i očevidno objavio. Zato mi, znajući, kada je opterećena teškoćama, kolike i kakve opasnosti nosi sa sobom vrlo duga upražnjenost crkava, i zbog brzog uređenja same crkve, da ne bi u upražnjenosti ostala izložena neprijatnostima, marljivo razmišljajući, poslije savjetovanja koju iskusnu i povjerljivu osobu da postavimo na to mjesto, usmjerili smo brižljivo oči našeg razuma na tebe, poznatog iz reda Male braće, nekada lektora braće istog reda iz Zadarskog konventa, obdarenog književnim znanjem, uglednog blagorodnika, poznatog po poštenju, vrlo časnog u odnosu i običajima, sasvim zrelog u ponašanju i savjetima, brižljivog u razmatranju duhovnih i ovozemaljskih stvari, i, dobro znamo, veoma čuvenog po drugim darovima vrlina, koje su ti božanski urođene. Sa svima onima koji su se priključili ovom razmišljanju, želeći da se korisno pomogne kako dominičkom stadu, tako i samoj crkvi, tebe, po savjetu naše braće i sa punoćom apostolske moći, biramo za arhiepiskopa i pastora iste Barske crkve, povjeravajući ti brigu i administraciju u njenim duhovnim i svjetovnim stvarima, a poslije, preko vrlopoštovanog brata L., Albanskog episkopa, dodijelićemo ti službu posvećivanja, a zatim preko ljubljenog našeg sina Landulfa, đakona svetog Andela i kardinalski palijum, koji je uzet od tijela blaženog Petra, očevidni znak pontifičke službe, za tebe sa onom pomnjivošću koja pristoji zahtjevu koji treba izvršavati, u onome koji daje milosti i daruje nagrade, uvjereni da će se gorepomenuta crkva preko tvog zalaganja odbraniti od zlotvora i protivnika, i da će uslijediti potpuno povećanje duhovnog i svjetovnog napretka.

Zato, smjerno prinoseći ti Božji teret da vodiš pažljivu brigu o samoj crkvi, dominičko stado je povjereno doktrini tvoje neumorne brige da se oblikuje djelom i zborom, tako da se sama crkva raduje mnogostrukim ugodnostima od nastojanja tvoje brižljivosti i da sa dobijenom blagonaklonošću vrhovnog kralja, može da se uzdigne do najveće veličine. Datum kod Pesakuma blizu Burdegala V martovskih kalenda, pontifikata našeg u godini drugoj.

Na isti način, skladno promijenjenim riječima, ljubljenim sinovima... arhidakonu i Kapitolu Barske crkve. Za izvršavanje etc. da se kao gore slijedi. Za to vašoj cjelovitosti nalažemo da se istom arhiepiskopu, kao ocu i pastoru vaših duša, ponizno i potpuno pokorite, i pobrinete se da dobije dužnu pokornost i poštovanje. Osim toga, odluku koju bude donio sam po svom običaju za buntovnike etc. neprestano da se poštuje. Datum kao gore. (1307)

---

¹⁷⁴ Theiner, 123-124.

CLXXV.

Andreas ord. Minor. professor ecclesiae Antibarensi in archiepiscopum praeficitur. Reg. An. II. ep. 105.

CLEMENS EPISCOPUS etc. Venerabili fratri Andree Archiepiscopo Antibarensi, salutem etc. Ad exequendum pastoralis officii debitum etc. Sane vacante dudum Antibarensi ecclesia per obitum bone mem. Marini Antibarensis Archiepiscopi, dilecti filii . . . Archidiaconus et Capitulum dicte ecclesie, prout moris est, convenientes in unum pro futuri facienda substitutione pastoris, tandem post deliberationem super hoc habitam provisionem faciendam ea vice dicte ecclesie de pastore ad sedem apostolicam remiserunt, potestatem, quam super hoc habebant, in dictam sedem per viam compromissi totaliter transferendo. Et licet fr. Gregorius, tunc Episcopus Suacinensis, postmodum se a nonnullis ecclesie predictae Canonicis in Antibarensem Archiepiscopum postulari de facto, cum id de iure fieri nequivit, procuravit, qui tamen fr. Gregorius tam Episcopatu Suacinensi, quam omni iuri, si quod sibi ex tali postulatione fuisset forsitan acquisitum, in manibus Venerabilis fratris P. Epi Sabinensis et dilecti filii nostrorum I. tit. sanctorum Marcellini et Petri presbiteri Cardinalis, de mandato nostro renuntiationem huiusmodi admittentium, renuntiavit libere et expresse. Nos igitur attendentes, quam sit onusta dispendiis, quot et quanta pericula secum trahat ecclesiarum vacatio diuturna, et de ipsius ecclesie ordinatione celeri, ne vacationis exposita remaneret incomodis, attentius cogitantes, post vigilem, quam ad proficiendum ibidem approbatam et fidedignam personam apposuvimus, diligentiam ad te ordinem fratrum Minorum professum, olim lectorem fratrum eiusdem ordinis Conventus Iadrensis, quem litterarum scientia praeditum, nobilitate conspicuum, fama preclarum, conversationis et morum honestate decorum, discretionem et consilii maturitate dotatum, in spiritualibus providum et temporalibus circumspectum, aliisque virtutum donis divinitus tibi traditis multipliciter insignitum novimus, direximus oculos nostre mentis. Quibus omnibus in considerationem adductis, tam gregi dominico quam dicte ecclesie volentes salubriter providere, te de fratrum nostrorum consilio et apostolice plenitudine potestatis eidem Antibarensi ecclesie in Archiepiscopum praeficimus et pastorem, curam et administrationem ipsius tibi in spiritualibus et temporalibus committentes, tibi postmodum fecimus per Venerabilem fratrem L. Episcopum Albanensem munus consecrationis impendi, ac deinde per dilectum filium nostrum Landulfum sancti Angeli diaconum Cardinalem palleum de corpore beati Petri sumptum, insigne videlicet pontificalis officii, a te cum ea qua decuit postulatum instantia exhiberi, in illo, qui dat gratias et largitur premia, confidentes, quod ecclesia supradicta per tuam industriam a noxiis preservabitur et adversis, ac optate prosperitatis augmenta spiritualiter et temporaliter consequetur. Reverenter itaque supportans impositum a domino tibi onus ipsius ecclesie sollicitam curam geras, gregem dominicum in illa tue vigilantie creditum doctrina verbi et operis informando, ita quod ecclesia ipsa tue diligentie studio multiplicibus gaudere comodis, et operante clementia summi Regis, optatis consurgere valeat incrementis. Datum apud Pessacum prope Burdegalas v. Kal. Martii, Pontificatus nostri Anno Secundo.

In eundem modum, verbis competenter mutatis, Dilectis filiis . . . Archidiacono et Capitulo ecclesie Antibarensis. Ad exequendum etc. ut supra usque consequetur. Quocirca Universitati vestre mandamus, quatenus eidem Archiepo tanquam patri et pastori animarum vestrarum plene et humiliter intendentes, obedientiam et reverentiam debitam sibi exhibere curetis: Alioquin sententiam, quam ipse propter hoc rite tulerit in rebelles etc. usque observari. Datum ut supra.

Papa Klement Petru arhidakonu barskom

CLXXVII

*Petru, arhidakonu barskom, da bi dobio povlastice u Barskoj provinciji.*¹⁷⁵

Kliment, episkop, itd. Dragom prijatelju Petru, barskom arhidakonu, pozdrav, itd. Tvoja zaslužna dobrota, o čemu si pružio pohvalna svjedočanstva, zahtijeva da (ruku) apostolske darežljivosti pružimo do tvoje ličnosti. Zbog toga, a i na podsticaj premile u Hristu kćeri naše Jelene, svijetle kraljice Raške, željeli smo da ti učinimo posebnu milost, jer je ona to za tebe, svog kancelara, ponizno molila. Prihod, odnosno prihode crkvene, jedan ili više njih, koji su pod starateljstvom ili nijesu, a pravno se nikome drugome ne duguju, koji pripadaju imanju prečasnog brata našeg... arhiepiskopa Bara ili bilo kog drugog, čiji prihod i dohodak godišnje ne prelaze vrijednost 30 zlatnika, ako su trenutno upražnjeni u Barskoj provinciji, sa pravima i svime što im pripada, dajemo ti apostolskom vlašću i donosimo rješenje u vezi sa tim. Ako ovo imanje, odnosno imanja, sada nijesu upražnjena u pomenutoj provinciji, mi ta imanja koja su pod starateljstvom ili nijesu i pravno se nikome ne duguju, koja su pod paskom istog arhiepiskopa i bilo kog drugog i čiji prihod ne prelazi ovaj pomenuti iznos, apostolskom donacijom, obezbjeđujemo da ih treba dati tebi, kad budu upražnjena, odlučujući da je od sada bezvrijedno i nezakonito sve što bi neko pokušao učiniti suprotno ovome.

Pošto nas ne zaprečavaju bilo kakve odluke, niti običaji protivni crkvi ili crkvama, pod kojima bi na ovaj način ovo dobro ili dobra bili, zakletvom, potvrdom Apostolske stolice ili bilo kojom drugom moći ranije osnaženi, ili kakvim obećanjem već učinjeni koje god da su crkvene povlastice u tim krajevima, opštim ili posebnim rečene stolice, da se ne bi zbog toga nikakav spor izrodio, ili da su od njihovih poslanika neka pisma upućena, ili da je rečenom arhiepiskopu ili njegovim sufraganima, ili bilo kom drugom od strane iste stolice dopuštena ista milost, da pošto se o primanju i staranju nad nečim ne obavezuju i na to se ne bi mogli natjerati, i pošto od crkvenih povlastica do njihovog darovanja ili druge donijete odluke onima koji tako smatraju ne vrijedi da se brinu, preko apostolskih pisama ne čini to javno i očevidno; od riječi do riječi o blagosti na ovaj način napominji, kao i koje god druge od rečene stolice indulgencije, opšte ili posebne, koje postoje, a koje do sada nijesu tražene i koje će uslijediti na ovaj način, pokazaće našu zahvalnost, pa učini da se na bilo koji način razglase, o čemu biće od početka do kraja u našim pismima posebna napomena; ili da u višem arhidakonatu, koji poneke povremene dohotke ima i u barskim crkvama Sv. Petra i Sv. Stefana, kanonikat i povlastice čiji dohodak dvanaest florentinskih zlatnika godišnje ne prelazi, zna se da stičeš ili greškom kojoj češ katkad biti izložen, jer si u 22. godini tvog života ili otprilike tada postavljen. Mi smo, naime, sa tobom, na ovaj način povlastica ili povlastice preko nas tebi se predaju ili se predaje, i zadržava se pravo ili prava, pošto ih budeš prihvatio, zajedno sa arhidakonom, kanonikatima i rečenim imanjima koja su data na korišćenje, da ih budeš mogao dolično da sačuvaš. Rečenim nemanjem ili opštih dogovora ili bilo kojih drugih uredbi koje bi bile u suprotnosti sa ovima o daru, milost je upravljanja plodnija. Staranje nad rečenim, i arhidakonom, kanonikatom, koje treba da bude pruženo na ovaj način, povlasticom i povlasticama, kada ga budeš prihvatio sa dužnom pokornošću, neće biti iznevjereno, kao ni briga za duše u njima kojoj oni teže, neznatno zanemarena. Dakle nikome itd, od našeg prilaganja, staranja, čuvanja, određivanja i upravljanja, itd.

Predato u Piktaviji, 16. septembra, druge godine našeg pontifikata.

Na isti način arhiepiskopu Tebanu i Nataliju Belčiću Starijem i Francisku Matei, kanicima barskih crkava Sv. Petra, da se za ispunjenje pomenutih pisama pobrinu, itd. (1307)

---

¹⁷⁵ Theiner, 124-5.

CLXXVII.

Petro archidiacono Antibarensi, ut plura beneficia sibi in provincia Antibarensi conferantur. Reg. An. II. ep. 643.

CLEMENS EPISCOPUS etc. Dilecto filio Petro Archidiacono Antibarensi, salutem etc. Tue merita probitatis, de quibus laudabile tibi testimonium perlibetur, exposcunt, ut ad personam tuam apostolice liberalitatis dexteram extendamus. Volentes itaque tibi propter hoc, et obtentu Carissime in Christo filie nostre Helene Regine Rassie Illustris pro te, Cancellario suo, in hac parte humiliter supplicantis gratiam facere specialem, beneficium vel beneficia ecclesiastica unum vel plura cum cura vel sine cura, nulli alii de iure debitum vel debita, ad collationem Venerabilis fratris nostri . . . Archiepiscopi Antibarensis vel cuiuscumque alterius pertinens aut pertinentia, cuius vel quorum redditus et proventus triginta florenorum auri valorem annum non excedant, si in provincia Antibarensi vacant ad presens, cum iuribus et pertinentiis suis apostolica tibi auctoritate conferimus, et de illis etiam providimus. Si vero huiusmodi beneficium vel beneficia nunc non vacant in provincia supradicta, nos huiusmodi beneficium vel beneficia cum cura vel sine cura, que similiter de iure nulli alii debeantur, ad eiusdem Archiepiscopi et cuiuscumque alterius collationem spectantia, et cuius vel quorum proventus valorem non excedant predictum, conferendum vel conferenda tibi, cum vacaverint, donationi apostolice reservamus, decernentes ex nunc irritum et inane, si secus super hoc a quoquam quavis auctoritate contingeret attemptari. Non obstantibus quibuscumque statutis et consuetudinibus contrariis ecclesie vel ecclesiarum, in qua vel quibus huiusmodi beneficium seu beneficia fuerint, iuramento, confirmatione sedis apostolice vel quacumque firmitate alia roboratis, seu si super provisione aliquibus facienda de beneficiis ecclesiasticis in illis partibus generales aut speciales dicte sedis, quibus per hoc nullum preiudicium generetur, vel legatorum eius littere sint directe, seu si dicto Archiepiscopo vel eius Suffraganeis, aut quibuscumque aliis ab eadem sit sede indultum, quod quo ad receptionem vel provisionem alicuius minime teneantur, et ad id compelli non possint, quodque de beneficiis ecclesiasticis ad eorum collationem vel aliam dispositionem spectantibus nulli valeat provideri per litteras apostolicas non facientes plenam et expressam, ac de verbo ad verbum de indulto huiusmodi mentionem, et qualibet alia prefate sedis indulgentia generali vel speciali cuiuscumque tenoris existat, per quam presentibus non expressam vel totam non insertam effectus huiusmodi nostre gratie impediri valeat quomodolibet vel differri, et de qua cuiusque toto tenore habenda sit in nostris litteris mentio specialis; aut quod in maiori Archidiaconatum, qui nonnullos habet redditus temporales, et in sancti Petri et sancti Stephani ecclesiis Antibarensibus Canonicatus et beneficia, quorum proventus duodecim florenorum auri valorem annum non excedunt, nosceris obtinere, seu defectu, quem pateris in etate, cum in xxii. anno tue etatis vel circa illum constitutum esse noscaris. Nos enim tecum, quod huiusmodi beneficium vel beneficia per nos tibi collatum seu collata, reservatum seu reservata, postquam illud vel illa fueris assecutus, una cum Archidiaconatu, Canonicatibus et prebendis predictis retinere licite valeas, defectu predicto seu generalis Concilii vel alia quavis constitutione contraria non obstantibus, de uberiori dono gratie dispensamus: proviso quod dicti Archidiaconatus, Canonicatus et prebende, ac huiusmodi beneficium vel beneficia, cum illud vel illa fueris assecutus, debitis obsequiis non fraudentur, et animarum cura in eis, quibus illa imminet, nullatenus negligatur. Nulli ergo etc. nostre collationis, provisionis, reservationis, constitutionis et dispensationis etc. Datum Pictavis xvii. Kal. Octobris, P. n. Anno Secundo.

In e. m. . . Archiepiscopo Thebano, et Natali Belcici maioris ac Francisco Mathei sancti Petri Antibarensium Canonicis ecclesiarum, ut predictas litteras exequendas curent etc.

Papa Klement barskom arhiepiskopu

(1307) 24. decembra. U Piktaviji.¹⁷⁶

Papa Klement V, Benedikta, Barskog kanonika, zbog slobodne resignacije "brata Gregorija iz reda Male braće, tada Svačkog episkopa, učinjene rukama" dvaju kardinala, upražnjenoj Svačkoj crkvi postavio je za episkopa.

Papa Klement barskom arhiepiskopu

(1308) 12. avgusta. U Piktaviji.¹⁷⁷

Papa Klement V "na isti način [kao i mitropolitima svih crkava (Andreju)] Barskom arhiepiskopu i episkopima etc. naređuje, da se vi braća arhiepiskopi, Polatenski i Svački episkopi etc." sakupite na Vienski koncil.

---

¹⁷⁶ Res Albaniae, 173-4.

¹⁷⁷ Res Albaniae, 175.

586.

(1307,) 24. decembris. Pictavis.

Clemens V. papa Benedictum canonicum Antibarensem ecclesiae Suacinensi per liberam resignationem¹⁾ „fratris Gregorii ordinis Minorum tunc Suacinensis episcopi factam in manibus“ duorum cardinalium vacanti praeficit episcopum.

„*Apostolatus officium.*“

Reg. Vat. 55 anni III. ep. 252, fol. 47 a.

591.

(1308,) 12. augusti. Pictavis.

* Clemens V. papa „in eundem modum (ac omnium ecclesiarum metropolitae Andreae) archiepiscopo Antibarensi et episcopis etc. mandat, quatinus vos fratres archiepiscopo Polatensis et Suacinensis episcopi etc.“ Viennam ad concilium conveniatis.

„*Regnant in coelis.*“

Vestigium huius bullae in elencho ad reg. Vat. 55 fol. 238 v.

Papa Klement manastiru Svete Marije

*Episkop Klement, rob robova Božjih, ljubljenom sinu opatu i saboru manastira Sv. Marije u Ripi na moru, iz Reda sv. Benedikta u Barskoj dijecezi, pozdrav i apostolski blagoslov.*¹⁷⁸

Pošto je od nas zahtijevano, što je pravedno i časno, tako sila pravednosti, koju Red razumno sprovodi, treba za brigu oko naše službe da dobije dužan učinak. Zbog toga, ljubljeni u Bogu sinovi naši, pravednim zahtjevima s radosnim odobravanjem udovoljavamo i vaše ljude i mjesto, u kome ste znali da izvršavate bogoslužbe, pod zaštitom B. Petra i našom, prihvatamo; posebno desetine, zemljišta, vinograde, kuće, posjede i druga dobra, koja s pravom posjedujete, vama i, preko vas, vašem manastiru apostolskom voljom potvrđujemo i učvršćujemo ih patronskom zaštitom ovog spisa, sa valjanim upravljanjem u pomenutim desetinama vrhovnog Koncila. Zato neki etc. datum u Vijeni X decembarskih kalenda, pontifikata našeg u godini VII. - Odnosno 1311.

Nastavak spora između Dubrovnika i Bara

*1312. 25. novembra. U Dubrovniku.*¹⁷⁹

Konzilijum rogatora određuje "da, između ostalog, nijedna osoba iz Dubrovnika ne smije primiti ili učiniti neki dug ili zajam nekoj osobi iz Bara pod kaznom od C perpera". "A to je zato što su mnogi susjedi preko pisama, izaslanika i komune Dubrovačke tražili da ljudi i komuna Barska djeluju razumno", a "nijesu nikada djelovali razumno". - Notar i kancelar komune da napiše sredstvo za takav dug, a kurija da zabrani slušanje nekakve žalbe. - Svi takvi dugovi da se popišu u kancelariji u roku od VIII dana.

---

¹⁷⁸ Farlati, VII, 59.

¹⁷⁹ Res Albaniae, 182.

quos Cle-
mens V. in
clientelam
Sedis Apo-
stolicæ reci-
pit.

Clemens Episcopus Servus servorum Dei dilecto Filio Abbati & Conventui Monasterii S. Mariæ in Ripa mari Ordinis S. Benedicti diœcesis Antibarenis Salutem & Apostolicam Benedictionem.

Cum a nobis petitur, quod justum & honestum est, tam vigor æquitatis, quam ordo exigit rationis, ut pro sollicitudine officii nostri ad debitum deducatur effectum. Eapropter, dilecti in Domino filii nostri, justis postulationibus grato concurrente assensu, personas vestras, & locum, in quo Divina poteritis adimplere, sub B. Petri & nostra protectione recipimus; specialiter decimas, terras, vineas, domus, possessiones, & alia bona, quæ juste possidetis, vobis & per vos Monasterio vestro auctoritate Apostolica confirmamus, & præsentis scripti patrocinio munimus, salva in prædictis decimis moderatione Concilii generalis. Nulli ergo &c. Datum Viennæ x. Kal. Decembr. Pontificatus nostri anno VII. id est 1311.

609.

1312, 25. novembris. Ragusii.

Consilium rogatorum statuit, „quod aliqua persona de Ragusio de cetero non debeat contrahere vel facere aliquod debitum vel credenciam alicui persone de Antibaro in pena de perperis C“. „Et hoc est, quia homines et commune Antibari pluribus vicibus per litteras, per ambaxatorem a communi Ragusino fuerunt requisiti, quod faciant racionem“ „et nunquam voluerunt facere racionem“. — Notarius et cancellarius communis instrumentum de tali debito scribere, curia quaestionem talem audire vetatur. — Debita omnia talia infra VIII dies in cancellaria conscribantur.

M. Ragusina I, 17.

Nastavak spora između Dubrovnika i Bara

CXCIII

¹⁸⁰*Dubrovačkom arhiepiskopu i njegovim kolegama da natjeraju Barskog arhiepiskopa da se pojavi lično pred pontifikom. Reg. God. IV. ep. 477. fol. 247.*

Episkop Jovan etc. Vrlopoštovanom bratu... Dubrovačkom arhiepiskopu, i voljenim sinovima... Kotorskom arhidakonu i... gvardijanu reda Male braće, pozdrav etc. One koji se udaljavaju od poštovanja svetih kanona i druge, koji se suprotstavljaju kanonskim odredbama, s pravom treba da ih ukloni moć Rimskog pontifika, osobito takve činioce nevaljalstava, koji se ističu pontifikalnim dostojanstvom, šibom osvete da ih išibaju, kako ne bi svojim strašnim primjerom prenijeli tu propast na druge. Zaista, voljeni sinovi Kapitula Barske crkve, preko voljenog sina Jovana Zaulina, kanonika te iste crkve i prokuratora imenovanog Kapitula, koji je za to posebno određen, da se potrude pred nama i našom braćom da se pojavi vrlopoštovani naš brat Barski arhiepiskop Andreja, da mu ne bi uslijedila denominacija dostojanstva, kako zbog sopstvenog zanemarenog spasenja, tako i zbog prezrene moći samih kanona, dajući loše značenje palijuma, očiglednog znaka pontifikalne službe, koga je primio od Rimske crkve, jer ga je založio kao jemstvo i naredio je da se napravi drugi lažni, i nije se bojao da se tim lažnim koristi kao pravim; zatim ne vodeći računa da je oduzimanje starješinstva jedino rezervisano za Rimskog pontifika, svojom sopstvenom nepromišljenošću uklonio je našeg vrlopoštovanog brata Abanenskog (!) episkopa Mihaila, kao sufragana, i na mjesto samog Mihaila uistinski je postavio za episkopa nekog opata iz tih krajeva; a pošto je pravio i mnoge druge bezmjernosti, koje nijesu kažnjene, i nije se uopšte ustezao da ih pravi na štetu spasenja svoje duše, zbog premisa bio je od plemenitih i uglednih javno ozloglašen. Zato, želeći da se motri na to, a i na druge koji zaslužuju pohvalu po strogom običaju naših prethodnika rimskih pontifika, vjerno smo se pobrinuli, ne baš lako, da ne pružimo povjerenje takvim namjerama, već smo povjerali našem ljubljenom sinu Jakovu, kardinalskom đakonu svetog Georgija kod Zlatnog Vela, da kod pomenute stolice ispita, preko neuobičajenog isljednja, nije li isti arhiepiskop zbog ovakvih odluka zaslužio pogrde. Uistinu, pošto se preko depozicija nekih vjerodostojnih svjedoka, preko imenovanog kardinalskog đakona o njima kod Apostolske stolice pojavio dokaz, što je isto kardinalski đakon vjerno lično nama i našoj gorepomenutoj braći predočio, isti arhiepiskop je kod plemenitih i uglednih javno ozloglašen, jer je sam arhiepiskop ranije upotrebljavao palijum, koga je primio od pomenute Rimske crkve, založio u ime jemstva i sa drugim lažnim, koga je dao da se napravi, otvoreno je služio u tim krajevima; nije uspio da stekne istinsko povjerenje, pošto je isti arhiepiskop bio ozloglašen, jer je sam svojevrijem zamjenom udaljio gore pomenutog Mihaila od Albanenskog episkopata (!), i umjesto njega postavio je za episkopa opata manastira Svetog Aleksandra iz Abanenske (!) dijeceze po imenu Lazar. Mi, pazeći da ovakvi ekscesi ne ostaju nepopravljeni, Vašoj diskreciji, pod prijetnjom da dobijete kaznu ekskomunikacije, kao i on sam, ako drukčije uradite, preko apostolskog pisma nalažemo da Vi, ili dvojica, ili jedan od vaših preko vas, ili preko jednih ili drugih često pominjanih arhiepiskopa od naše strane, da se pobrinete da ga konačno pozovete da za vrijeme od najmanje tri mjeseca poslije Vašeg poziva, lično pristupi apostolskom ispitivanju, da, ako bude mogao, zbog gorenavedenog dokaže svoju nevinost i da se za druge, sa našim opomenama ili blagodarnostima, ponizno opravda. Ako, pak, pomenutog episkopa ne možete lično da pronađete, objava ovog poziva, uz premise protiv njega, javno da se izloži kod Barske crkve.

¹⁸⁰ Theiner, 135-136.

CXCIII.

Archiepiscopo Ragusino eiusque collegis, ut archiepiscopum Antibarensem ad comparandum coram pontifice citent.
Reg. An. IV. ep. 477. fol. 247.

IOHANNES EPISCOPUS etc. Venerabili fratri . . . Archiepiscopo Ragusino, et dilectis filiis . . . Archidiacono Catharensi ac . . . Gardiano fratrum ordinis Minorum Ragusinarum, salutem etc. Que sacrorum canonum reverencie detrahunt et alias canonicis obviant institutis, merito debet Romani Pontificis

Neka se ne sprječava indulgencija, koja je, sine Gvardijane, kako se priča, dopuštena tvom redu, jer braća samog reda ne žele da se upuštaju u bilo kakve poslove, koji su njima samima preko pisama iste stolice povjereni, osim ako u njima nemaju za ovakvo dopuštenje potpuni i jasni razlog. Ako, dan samog poziva, ili objavu ovakvog stava, i bilo šta drugo povrh premisa smatrate da treba da se uradi, da nastojite preko Vaših stalnih pisama, što može jasnije, redovno o njima da nas izvještavate. Datum u Avinjonu XIII oktobarskih kalenda, pontifikata našeg u godini četvrtoj. (1318)

auctoritas detestari, taliumque presumptores, et presertim cum pontificali dignitate preminent, canonice ulcionis virga percellere, ne in exempli perniciem transeant aliorum. Sane dilecti filii Capitulum ecclesie Antibarensis per dilectum filium Iohannem Zaulini eiusdem ecclesie Canonicum, dictorumque Capituli procuratorem ad hoc specialiter destinatum, in nostra et fratrum nostrorum presencia fecere proponi, quod Venerabilis frater noster Andreas Archiepiscopus Antibarensis, si ei veneracionis denominacio debeatur, tam propria salute neglecta quam ipsorum auctoritate canonum vilipensa, sensum datus in reprobum palleum, insigne videlicet pontificalis officii, quod ab ecclesia Romana receperat, pignoris nomine obligavit, aliud adulterinum palleum fabricari fecit, ipsoque adulterino uti sub specie veri pallei non veretur; quodque non attento quod Antistitum depositio soli est Romano Pontifici reservata, Venerabilem fratrem nostrum Michaellem Ep̄m Abbanensem(sic) Suffraganeum suum propria temeritate deposuit, et loco ipsius Michaelis de facto quendam Abbatem illarum partium in Episcopum subrogavit; et quod inulta alia enormia commisit et committere non cessabat in sue salutis dispendium, perniciosum exemplum et scandalum plurimorum, quodque super premissis apud bonos et graves erat publice diffamatus. Volentes itaque super hoc et in aliis morem laudabilis gravitatis predecessorum nostrorum Romanorum Pontificum observare, non facile huiusmodi propositis fidem curavimus adhibere, sed dilecto filio nostro Iacobo sancti Georgii ad Velum aureum diacono Cardinali duximus committendum, ut apud sedem prefatam, an idem Archiepiscopus super huiusmodi propositis infamia laboraret, inquireret per indaginem non sollempnem. Verum quia per depositiones quorundam fidedignorum testium per dictum Cardinalem super hiis apud sedem receptorum eandem compertum extitit, prout idem Cardinalis retulit fideliter coram nobis nostrisque fratribus supradictis, eundem Archiepiscopum fore apud bonos et graves publice diffamatum; quod ipse Archiepiscopus prelibatum palleum, quod a dicta ecclesia Romana receperat, pignoris nomine obligarat, et alio adulterino palleo, quod fabricari fecerat, patenter in illis partibus utebatur; quamvis non ad plenum probatum extiterit, quod idem Archiepiscopus diffamatus foret, quod ipse presumptione propria supradictum Michaellem ab episcopatu deposuerit Abbanensi, et loco eius Abbatem Monasterii sancti Alexandri diocesis Abbanensis, Lazarum nomine, in Episcopum subrogavit. Nos intendentes, quod excessus huiusmodi non remaneant incorrecti, discretioni vestre sub excommunicationis pena, quam eo ipso, si secus feceritis, incurratis, per apostolica scripta mandamus, quatenus vos vel duo aut unus vestrum per vos, vel per alium seu alios sepedictum Archiepiscopum ex parte nostra perhemptorie citare curetis, ut infra trium mensium spacium post citationem vestram conspectui apostolico personaliter se presentet, suam super predictis, si poterit, innocentiam ostensurus, et alias mandatis seu beneplacitis nostris humiliter pariturus. Si vero memoratus Archiepiscopus nequiverit personaliter inveniri, huiusmodi citacionis edictum iuxta premissam formam contra eum apud ecclesiam Antibarensis publice proponatur, Non obstante indulgentia, qua, fili Gardiane, ordini tuo dicitur esse concessum, quod ipsius ordinis fratres non teneantur se intromittere de quibuscumque negociis, que ipsis per eiusdem sedis litteras committentur, nisi in eis de concessione huiusmodi plena et expressa mentio habeatur. Diem vero citationis ipsius vel huiusmodi proposicionis edicti, et quicquid super premissis duxeritis faciendum, nobis per vestras litteras harum seriem continentes studeatis quanto magis fideliter intimare. Datum Avinione xiii. Kal. Octobris, Pontificatus nostri Anno Quarto.

Nastavak spora između Dubrovnika i Bara

CCII

¹⁸¹*Archiepiskopi Barski i Dubrovački i episkop Trogirski postavljaju se za konzervatore Dompniju, Kotorskog episkopu. Reg. God. VIII. par. 1. ep. 650. fol. 211.*

Episkop Jovan etc. Vrlopoštovanoj braći... Barskom i... Dubrovačkom arhiepiskopu, a i... Trogirskom episkopu, pozdrav etc. Bog nas je postavio u porodici doma svog za to, da za sada određujemo korisne pomoći pojedinačne brige zbog stečenog iskustva i znanja u vjernoj službi, osobito da ih usmjerimo ka njihovim neophodnostima, suprotstavljamo štetama i same da ih koristimo od nasilnih oduzimanja položaja, a ti koji su primljeni dijelom zbog marljivosti radije su označeni titulom dostojanstva. Baš smo iz žalbe našeg vrlopoštovanog brata Dompnija, Kotorskog episkopa, saznali da su neki klerici i crkveni ljudi, kako religiozni, tako i svjetovni, utvrđeni u dostojanstvima i ličnim dužnostima, svakako duksevi, vitezi, velmože, komesi, plemići, vojnici, kolektivi cjeline iz logora, vila i mjesta Kotorskog civitata i dijeceze, kako i susjednih oblasti, zauzeli su i činili su da se zauzimaju logori, vile, blagajne, zemlje, posjedi, podanici, ljudi, zakoni, pravosuđe, i poneka pokretna i nepokretna dobra, u korist svoje Kotorske episkopske mense, i to što su uzeli zadržavaju, onome što su ovako zadržali pružaju pomoć, savjet ili zaštitu. A i neke druge crkvene ličnosti, svjetovni i regularni, duksevi, komesi, vitezi i plemići, a i kolektivi i pojedine ličnosti iz logora, vila, i mjesta u civitatu i dijecezi iz prethodno pomenutih mjesta, o dohoci, ljetinama, porezima, povlasticama i drugim stvarima koje su određene za pomenutu mense, nijesu željeli nikako da se očituju pred istim episkopom, ili vikarima, ili prokuratorima. Takođe, neki iz civitata i dijeceza i pomenutih oblasti, koji se ne boje da prezru Božje ime, istom episkopu u logorima, vilama, blagajnama, zemljištima, posjedima, podanicima, ljudima, slobodama, imunitetima, jurisdikcijama, povlasticama, dobrima i drugim stvarima, koji su namijenjeni pomenutoj mensi, nanose velike tegobe i štete. Zato nas je pomenuti episkop ponizno zamolio, pošto je njemu veoma teško da se za iznošenje pojedinačne žalbe vraća Apostolskoj stolici, da se mi udostojimo da se pobrinemo za njega očinskom marljivošću. Zbog toga mi protiv okupatora, ugnjetavača i zločinaca, želeći da mu na ovaj način pomognemo onim lijekom, preko kojeg bi se obuzdala njihova nerazumnost i spriječila mogućnost drugima za slične gadosti, preko apostolskih spisa nalažemo tvom fraternitetu, da vi ili dvojica ili jedan od vas, preko vas ili drugog, ili drugih, takođe ako su izvan mjesta u kojima ste određeni, odredite konzervatore i sudije pomenutom episkopu da ga, kao pomoć efikasnije odbrane; ne ostavljajte zbog premisa onima, ili bilo kojim drugim okupatorima, ugnjetavačima i zločincima, da bude nedužno ugnjetavan, ili da trpi teškoće, štete ili nepravde; učinićete za imenovanog episkopa, pošto od njega, njegovih vikara ili prokuratora, ili nekog od njih, budete zamoljeni, i za pomenute, ili bilo koje druge osobe, zbog vraćanja navedenih logora, vila, blagajni, zemljišta, posjeda, podanika, ljudi, zakona, jurisdikcija i nepokretnih dobara, takođe dohodaka i ljetina, poreza i bilo kojih drugih njihovih dobara, svakako i o bilo kakvim teškoćama, povredama i štetama, sadašnjim i budućim, svakako u onim za koje se zahtijeva sudsko ispitivanje. Lako, bez buke i suđenja, a u drugima, ako bi tražilo njihovo stanje, uz dopunu pravde, okupatore ili detentatore, ugnjetače ili zločince, svakako bilo koje pobunjenike ili razbojнике, bilo kakvog dostojanstva, položaja, reda ili staleža, da se razotkriju, i bilo koliko mu drago i kolikogod puta treba, preko crkvene cenzure se odloženom apelacijom ukrote, odmah pozivajući se, ako treba, na pomoć svjetovne ruke, sa onima koji se ne protive ta-

¹⁸¹ Theiner, 155-156.

CCII.

Archiepiscopi Antibarensis et Ragusinus et episcopus Traguriensis conservatores Dompnio Catharensi episcopo dantur.
Reg. An. VIII. Com. par. 1. ep. 650. fol. 211.

IOHANNES EPISCOPUS etc. Venerabilibus fratribus . . . Antibarensi et . . . Ragusino Archiepiscopis ac . . . Episcopo Traguriensi, salutem etc. Ad hoc nos deus pretulit in familiam domus sue, ut oportuna singulis provisionis auxilia fidelis servitutis iniuncte prudentia pro tempore dispensantes, eorum presertim necessitatibus intendamus, occurramus dispendiis, ipsosque ab oppressionibus relevemus, qui assumpti in partem sollicitudinis potioris sunt dignitatis titulo insigniti. Sane Venerabilis fratris nostri Dompnii Catharensis Episcopi conquestione percepimus, quod nonnulli clerici et ecclesiastice persone tam religiose quam seculares in dignitatibus et personatibus constitute, necnon Duces, Barones, Marchionis, Comites, Nobiles, Milites, Universitates Castrorum, Villarum et locorum Catharensis Civitatis et diocesis ac partium vicinarum occupaverunt, et occupari fecerunt Castra, Villas, casalia, terras, possessiones, vassallos, homines, iura, iurisdictiones, et nonnulla alia bona mobilia et immobilia ad mensam suam Episcopalem Catharensis spectantia, et ea detinent occupata, seu huiusmodi detinentibus prestant auxilium, consilium vel favorem. Nonnullae quoque alie persone ecclesiastice seculares et regulares, Duces, Comites, Barones et Nobiles ac Universitates et singulares persone Castrorum, Villarum et locorum Civitatis et diocesis ac partium predictarum de redditibus, proventibus, censibus, iuribus et rebus aliis ad dictam mensam spectantibus eidem Episcopo, vel eius Vicariis seu procuratoribus nolunt aliquatenus respondere. Nonnulli etiam Civitatis et diocesis et partium predictarum, qui nomen domini in vacuum recipere non formidant, eidem Episcopo in Castris, Villis, casalibus, terris, possessionibus, vassallis, hominibus, libertatibus, immunitatibus, iurisdictionibus, iuribus, bonis et rebus aliis ad mensam predictam spectantibus multiplices molestias inferunt et iacturas. Quare dictus Episcopus nobis humiliter supplicavit, ut cum valde difficile reddatur eidem pro singulis querelis ad apostolicam sedem habere recursum, providere sibi super hoc paterna diligencia dignaremur. Nos igitur adversus occupatores, molestatores et iniuriatores huiusmodi illo volentes ei remedio subvenire, per quod ipsorum compescatur temeritas, et aliis aditus committendi similia precludatur, fraternitati vestre per apostolica scripta mandamus, quatenus vos vel duo aut unus vestrum per vos vel alium seu alios, etiam si sint extra loca, in quibus deputati estis, conservatores et iudices prefato Episcopo efficacis defensionis presidio assistentes non permittatis eum super premissis ab eisdem, vel quibuscumque aliis occupatoribus, detentoribus, molestatoribus et iniuriatoribus indebite molestari, vel sibi gravamina seu dampna vel iniurias irrogari, facturi dicto Episcopo, cum ab eo vel Vicariis aut procuratoribus suis vel eorum aliquo fueritis requisiti, et predictis et aliis personis quibuslibet super restitutione dictorum Castrorum, Villarum, casalium, terrarum, possessionum, vassallorum, hominum, iurium, iurisdictionum ac bonorum immobilium, reddituum quoque ac proventuum, censuum et aliorum quorumcumque bonorum suorum, necnon de quibuslibet molestiis, iniuriis atque dampnis presentibus et futuris, in illis videlicet que iudicalem requirunt indaginem, de plano sine strepitu et figura iudicii, in aliis vero, prout qualitas ipsorum exegerit, iusticie complementum, occupatores seu detentores, molestatores seu iniuriatores huiusmodi, necnon contradictores quoslibet et rebelles, cuiuscumque dignitatis, status, ordinis vel conditionis extite-

ko srećnoj uspomeni na Bonifacija pp. VIII, našeg prethodnika, kojom se čuva da se sudije i konzervatori, upućeni od pomenute stolice preko civitata i dijeceze, u kojima su bili određeni, da izađu od granice njihovih dijeceza, ili da drugi, ili sa drugima umjesto njih, ne okaljaju se, već druge preko jedne nadnice poslanika, nastoje da ih odvuku od granice njihovih dijeceza, ili da za druge, kako zbog očiglednih nepravdi i zločina, i za druge, koji traže sudsko istraživanje, preko namirnica za njih da ih odvuku na drugi način, i obavljajući to u tim podmirivanjima, konzervatori nipošto da se ne upuštaju, što je određeno sa drugim i bilo kakvim uredbama od naših prethodnika rimskih pontifika, kako za sudske delegate, tako i za konzervatore ili druge poslanike, a i mogli bi u ovom djelu da se na bilo koji način suprotstave vašoj jurisdikciji i moći i njenom slobodnom izvršavanju, sve dok se neko preko dvije diete voljom prisutnih ne odvede izvan svog civitata i dijeceze; ali ako je nekima zajednički ili pojedinačno od pomenute stolice dat ustupak, pošto su ekskomunicirani, suspendovani i isključeni, ili preko i izvan određenih mjesta ne mogu preko apostolskih pisama da budu pozvani na suđenje, ne izvršavajući potpunu i tačnu napomenu, i od riječi do riječi o ovakvom ustupku i njihovim ličnostima, mjestima i redovima i sopstvenim imenima, i o bilo kakvom generalnom ili pojedinačnom opraštanju, koje neprekidno postoji, za koje se nastoji, tumačenjem vaše jurisdikcije, prisutnima da se izokrene kao netačno i potpuno neprihvatljivo, i o kome je, u neprekidnom trajanju za bilo koga, izloženo od riječi do riječi u našim pismima. Uostalom, želimo i apostolskom voljom odlučujemo da bilo ko koji vrijedi da slijedi vaš red ili preko drugog uvede, uvodeći nekoga, isti da ne bude spriječen nikakvom kanonskom zaprekom, i pošto su vam prisutni dali neprekidnu moć i dodijelili jurisdikciju u svim, bilo kakvim, vašim premisama i njihovim sadašnjim i budućim prihvatanjima i odbijanjima, da se tom silom i snagom uspješno pokazujete u svim postavljenim premisama za sadašnja i buduća prihvatanja i odbijanja, i ako svi pomenuti i pojedini budu pred vama prihvaćeni, i vaša neprekidna jurisdikcija, za bilo koga od vas u pomenutim opštim i pojedinim, preko poziva na sud ili na drugi način, legitimno da postoji, sa prethodno izdatom odredbom o konzervatorima, i bilo šta drugo da nije u suprotnosti. Za prisutne vrijediće najmanje pet godina. Datum u Avinjonu II februar-skih kalenda, pontifikata našeg u godini osmoj. (1323-1324)

rint, quantumcumque et quocienscumque expedierit, per censuram ecclesiasticam appellatione postposita compescendo, invocato ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachii secularis, Non obstantibus tam felicis recordationis Bonifacii pp. VIII. predecessoris nostri, qua cavetur, ne iudices et conservatores a sede deputati predicta extra Civitatem et diocesim, in quibus deputati fuerint, contra quoscumque procedere, sive alii vel aliis vices suas committere, aut aliquos ultra unam dietam a fine diocesis eorundem trahere presumant, seu quod de aliis quam de manifestis iniuriis et molestiis et aliis, que iudicalem indaginem exigunt, penis in eos, si secus egerint, et in id procurantes adiectis, conservatores se nullatenus intromittant, quam aliis quibuscumque constitutionibus a predecessoribus nostris Romanis Pontificibus tam de iudicibus delegatis quam conservatoribus aut aliis editis, que vestre possent in hac parte iurisdictioni aut potestati eiusque libero exercitio quomodolibet obviare, dummodo ultra duas dietas aliquis extra suam Civitatem et diocesim auctoritate presentium non trahatur; seu si aliquibus communiter vel divisim a predicta sit sede indultum, quod excommunicari, suspendi vel interdici, seu extra vel ultra certa loca ad iudicium evocari non possint per litteras apostolicas non facientes plenam et expressam, ac de verbo ad verbum de indulto huiusmodi ac eorum personis, locis et ordinibus et nominibus propriis mentionem, et qualibet alia indulgentia dicte sedis generali vel speciali, cuiuscumque tenoris existat, per quam presentibus non expressam vel totaliter non insertam vestre iurisdictionis explicatio in hac parte valeat quomodolibet impediri, et de qua cuiusque toto tenore de verbo ad verbum in nostris litteris habenda sit mentio specialis. Ceterum volumus et apostolica auctoritate decernimus, quod quilibet vestrum prosequi valeat articulum etiam per alium inchoatum, quamvis idem inchoans nullo fuerit impedimento canonico impeditus, quodque a data presentium sit vobis et unicuique vestrum in premissis omnibus et eorum singulis ceptis et non ceptis presentibus et futuris perpetuata potestas et iurdictio attributa, ut eo vigore eaque firmitate possitis in premissis omnibus ceptis et non ceptis presentibus et futuris et pro predictis procedere, ac si predicta omnia et singula coram vobis cepta fuissent, et iurdictio vestra et cuiuslibet vestrum in predictis omnibus et singulis per citationem vel modum alium perpetuata legitimum extitisset, Constitutione predicta super Conservatoribus et alia qualibet in contrarium edita non obstante. Presentibus post quinquennium minime valituris. Datum Avinione II. Kalendas Februarii, Pontificatus nostri Anno Octavo.